Anlatıcı ve Bakış Açısı

Çalışma Kâğıdı · 30 Soru · Kolaydan Zora

Ad Soyad _____ Sınıf / No _____ Tarih _____

KONU ÖZETİ

- Yazar, anlatma görevini bir **anlatıcı**ya verir. Anlatıcı da kişiler, zaman ve mekân gibi yazar tarafından kurgulanmış bir hikâye unsurudur; yazarla aynı kişi değildir.
- Olayların anlatıcı tarafından hangi gözle ve ne kadar bilgiyle aktarıldığı **bakış açısı**nı oluşturur.
- **Hâkim (ilahi) bakış açısı:** Anlatıcı her şeyi bilir; kişilerin geçmişini, geleceğini, aklından geçenleri ve ruh hâllerini aktarır. Anlatım genellikle 3. kişi ağzından yapılır.
- **Gözlemci (müşahit) bakış açısı:** Anlatıcı yalnızca gördüğünü ve duyduğunu, bir kamera gibi tarafsızca aktarır; kişilerin iç dünyasını, olayların geçmişini ve geleceğini bilemez.
- **Kahraman anlatıcının bakış açısı:** Anlatıcı olayların içindeki kişilerden biridir; bilgisi yaşadığı ve gözlemleyebildiği kadardır. Anlatım genellikle 1. kişi ağzından yapılır.

KOLAY Isınma Soruları (1–10)

1 Bakış açılarını özellikleriyle eşleştiriniz.

1. hâkim (ilahi) bakış açısı 2. gözlemci (müşahit) bakış açısı 3. kahraman anlatıcının bakış açısı

a) Anlatıcı olayların içindedir, yaşadıklarını kendi gözünden anlatır.

b) Anlatıcı her şeyi bilir; kişilerin aklından geçenleri de aktarır.

c) Anlatıcı yalnızca gördüklerini ve duyduklarını tarafsızca aktarır.

2 Aşağıdaki ifadelerin başına doğru ise **D**, yanlış ise **Y** yazınız.

( ) Anlatıcı, yazar tarafından kurgulanmış bir hikâye unsurudur.

( ) Hâkim bakış açısında anlatıcı, kişilerin ruh hâllerini bilemez.

( ) Kahraman anlatıcı, olayları genellikle birinci kişi ağzından anlatır.

( ) Gözlemci anlatıcı, olayların geleceğini okura haber verir.

3 Olayların anlatıcı tarafından hangi gözle ve ne kadar bilgiyle aktarıldığını belirten kavram aşağıdakilerden hangisidir?

A) Olay örgüsü B) Bakış açısı C) Çatışma D) Şahıs kadrosu E) Serim

4 "O yaz dedemin yanına gönderildiğimde on yaşındaydım. Köy bana önce çok sessiz geldi. Dedem sabahları ben uyanmadan tarlaya gider, akşamları da pek konuşmazdı. Neden bu kadar suskun olduğunu o zaman anlayamamıştım."
Bu parçada kullanılan bakış açısı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Hâkim (ilahi) bakış açısı
B) Gözlemci (müşahit) bakış açısı
C) Yazarın bakış açısı
D) Okurun bakış açısı
E) Kahraman anlatıcının bakış açısı

5 "Adam kapıdan girdi, şapkasını çıkarıp askıya astı. Masadaki gazeteyi aldı, iki sayfa çevirdi, sonra katlayıp bıraktı. Garson yanına gelince kısa bir şey söyledi. Birkaç dakika sonra önüne bir bardak çay kondu; adam çayına dokunmadan pencereden dışarı baktı."
Bu parçada kullanılan bakış açısı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Hâkim (ilahi) bakış açısı
B) Kahraman anlatıcının bakış açısı
C) Birinci kişi bakış açısı
D) Karma bakış açısı
E) Gözlemci (müşahit) bakış açısı

6 Aşağıdaki boşlukları uygun kavramlarla doldurunuz.
a) Anlatıcının her şeyi bildiği bakış açısına ..... bakış açısı denir.
b) Anlatıcının olayları kamera gibi tarafsızca aktardığı bakış açısına ..... bakış açısı denir.
c) Olayların içindeki bir kişinin anlatıcı olduğu bakış açısına ..... bakış açısı denir.

7 "Recep Efendi o sabah da dükkânını her zamanki saatte açtı ama içi hiç rahat değildi. Oğlunun gece eve dönmemesi aklını kemiriyordu. Oysa oğlu o saatlerde, babasının adını bile duymadığı bir şehirde, hayatının kararını çoktan vermişti. Recep Efendi bunu ancak yıllar sonra öğrenecekti."
Bu parçada kullanılan bakış açısı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Gözlemci (müşahit) bakış açısı
B) Kahraman anlatıcının bakış açısı
C) Hâkim (ilahi) bakış açısı
D) Birinci kişi bakış açısı
E) Yardımcı karakterin bakış açısı

8 Aşağıdaki cümlelerden hangisi **kahraman anlatıcının** ağzından yazılmıştır?

A) Ali kapıyı açtı ve karşısında eski arkadaşını buldu.
B) Kapıyı açtığımda karşımda yıllardır görmediğim arkadaşımı buldum.
C) Kapı açıldı; eşikte uzun boylu bir adam duruyordu.
D) Kadın, kocasının o gün eve erken döneceğini bilmiyordu.
E) Yaşlı adam bahçeye çıktı ve güllere su verdi.

9 Anlatıcı ile yazar arasındaki farkı bir cümleyle açıklayınız.

10 Gözlemci bakış açısıyla yazılmış bir hikâyede anlatıcı aşağıdakilerden hangisini **yapamaz**?

A) Karakterin giydiği kıyafeti tarif etmek
B) Karakterin söylediği sözleri aktarmak
C) Olayın geçtiği mekânı betimlemek
D) Karakterin o an ne düşündüğünü okura aktarmak
E) Karakterin yaptığı hareketleri anlatmak

ORTA Pekiştirme Soruları (11–20)

11 "Zeynep sınav kâğıdını teslim ederken ellerinin titrediğini kimse fark etmedi. Aslında soruların çoğunu biliyordu; onu korkutan, annesine verdiği sözdü. Öğretmeni ise o sırada, Zeynep'in bu sınavdan sınıfın en yüksek notunu alacağını hiç tahmin etmiyordu."
Bu parçada anlatıcıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Birden fazla karakterin iç dünyasını bilen hâkim bir anlatıcıdır.
B) Olayları yaşayan bir kahraman anlatıcıdır.
C) Yalnızca gördüklerini aktaran gözlemci bir anlatıcıdır.
D) Olayları birinci kişi ağzından anlatmaktadır.
E) Olayların sonucunu bilmemektedir.

12 "Adam kapıdan girdi, şapkasını çıkarıp askıya astı. Masadaki gazeteyi aldı, iki sayfa çevirdi, sonra katlayıp bıraktı. Garson yanına gelince kısa bir şey söyledi. Birkaç dakika sonra önüne bir bardak çay kondu; adam çayına dokunmadan pencereden dışarı baktı."
Bu parçayı hâkim bakış açısıyla yeniden yazmak isteseydiniz hangi bilgileri ekleyebilirdiniz? İki örnek yazınız.

13 "Pencereden baktığımda sokağın başında bir kalabalık gördüm. Ne olduğunu anlamak için aşağı indim; ama ben varana kadar kalabalık dağılmıştı."
Bu parçada anlatıcının bilgisiyle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Olayın bütün ayrıntılarını bilmektedir.
B) Kalabalıktaki kişilerin düşüncelerini aktarmaktadır.
C) Olay hakkındaki bilgisi gördükleriyle ve yaşadıklarıyla sınırlıdır.
D) Olayın ileride nasıl sonuçlanacağını haber vermektedir.
E) Olayları kamera gibi dışarıdan ve tarafsız aktaran bir gözlemcidir.

14 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde anlatıcının **hâkim** bakış açısına sahip olduğu en açık biçimde görülür?

A) Hüseyin kapının önünde durdu ve zili çaldı.
B) Hüseyin gülümsüyordu ama içinden bu işin kötü biteceğini düşünüyordu.
C) Otobüs duraktan hareket etti.
D) Masada iki fincan ve bir tabak kurabiye vardı.
E) Kadın elindeki poşetleri yere bıraktı.

15 "Ahmet otobüse bindi, arka koltuğa oturdu. Çantasını dizlerine koydu ve cama başını yasladı."
Bu cümleleri kahraman anlatıcının bakış açısıyla yeniden yazınız.

16 "O yaz dedemin yanına gönderildiğimde on yaşındaydım. Köy bana önce çok sessiz geldi. Dedem sabahları ben uyanmadan tarlaya gider, akşamları da pek konuşmazdı. Neden bu kadar suskun olduğunu o zaman anlayamamıştım."
Bu parçanın son cümlesi, anlatıcının hangi özelliğini göstermektedir?

A) Olaylar hakkındaki bilgisinin, o gün yaşayıp anlayabildiği kadarla sınırlı olduğunu
B) Dedesinin geçmişini en ince ayrıntısına kadar bildiğini
C) Olayları tarafsız bir kamera gibi aktardığını
D) Hikâyenin dışında bulunan bir anlatıcı olduğunu
E) Olayların sonunu okura baştan açıkladığını

17 Gözlemci bakış açısının hikâyeye kattığı etki aşağıdakilerden hangisidir?

A) Karakterlerin bütün düşüncelerini okura açıklaması
B) Olayların geleceğini önceden bildirmesi
C) Anlatıcının kendi anılarını paylaşması
D) Olayları yorum katmadan aktardığı için okuru çıkarım yapmaya yönlendirmesi
E) Karakterlerin geçmişini ayrıntılı olarak özetlemesi

18 Aşağıdaki ifadelerin başına doğru ise **D**, yanlış ise **Y** yazınız.
( ) Bir hikâyede anlatıcı, olayları yaşayan kişilerden biri olabilir.
( ) Hâkim bakış açısında anlatım yalnızca birinci kişi ağzından yapılır.
( ) Gözlemci anlatıcı, karakterlerin geçmişini ve geleceğini bilemez.
( ) Bakış açısına yazar karar verir.

19 "Deniz kıyısındaki kahvede iki adam tavla oynuyordu. Biri zarları attı, öteki başını salladı. Rüzgâr masadaki peçeteleri uçurdu; garson koşup onları topladı."
Bu parça hangi bakış açısıyla yazılmıştır ve bunun kanıtı nedir?

A) Hâkim bakış açısı; kişilerin düşünceleri ayrıntılı biçimde verilmiştir.
B) Kahraman anlatıcı; anlatıcı olayları kendisi yaşamaktadır.
C) Hâkim bakış açısı; olayların sonucu önceden açıklanmıştır.
D) Kahraman anlatıcı; anlatım birinci kişi ağzından yapılmıştır.
E) Gözlemci bakış açısı; yalnızca görülen hareketler aktarılmış, kişilerin iç dünyasına girilmemiştir.

20 Hâkim ve kahraman anlatıcının bakış açılarını, anlatıcının **bilgisinin sınırı** yönünden karşılaştırınız.

ZOR Düşünme Soruları (21–30)

21 "Recep Efendi o sabah da dükkânını her zamanki saatte açtı ama içi hiç rahat değildi. Oğlunun gece eve dönmemesi aklını kemiriyordu. Oysa oğlu o saatlerde, babasının adını bile duymadığı bir şehirde, hayatının kararını çoktan vermişti. Recep Efendi bunu ancak yıllar sonra öğrenecekti."
Bu parçayla ilgili
I. Anlatıcı, karakterin iç dünyasına ilişkin bilgi vermiştir.
II. Anlatıcı, olayların ileride nasıl gelişeceğini bilmektedir.
III. Anlatıcı, olayları yaşayan kişilerden biridir.
yargılarından hangileri doğrudur?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II D) I ve III E) II ve III

22 (I) Salonun kapısı açıldı ve uzun paltolu bir kadın içeri girdi. (II) Kadın, köşedeki boş masaya oturdu. (III) Çantasından küçük bir defter çıkarıp bir şeyler yazdı. (IV) Aslında yazdığı şey, yirmi yıldır kimseye söyleyemediği bir sırdı. (V) Birkaç dakika sonra defteri kapattı ve kalktı.
Bu parçada numaralanmış cümlelerden hangisi **gözlemci bakış açısının dışına çıkıldığını** gösterir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

23 Bir yazar, okurun karakterle birlikte merak etmesini, olayları onunla aynı anda öğrenmesini ve karakterin duygularını ilk ağızdan hissetmesini istemektedir.
Bu yazarın tercih etmesi gereken bakış açısı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Hâkim (ilahi) bakış açısı
B) Gözlemci (müşahit) bakış açısı
C) Kahraman anlatıcının bakış açısı
D) Her şeyi bilen anlatıcının bakış açısı
E) Tarafsız bir kameranın bakış açısı

24 **1. Metin:** "Ceren son otobüsü kaçırmıştı. Soğuktan titrerken annesinin onu merak edip etmediğini düşündü. Annesi ise o sırada, kızının arkadaşında kaldığını sanıp çoktan uyumuştu."
2. Metin: "Son otobüsü kaçırmıştım. Soğuktan titrerken annemin beni merak edip etmediğini düşündüm."
Bu metinlerle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Birinci metinde hâkim bakış açısı kullanılmıştır.
B) İkinci metinde kahraman anlatıcı vardır.
C) Birinci metinde iki farklı karakterin durumu aktarılmıştır.
D) İki metinde de aynı olay anlatılmıştır.
E) İkinci metnin anlatıcısı, annenin o sırada ne yaptığını bilmektedir.

25 "Ben o gün köy meydanındaki çeşmenin başında su dolduruyordum. Kasabadan gelen adamın muhtarla ne konuştuğunu duyamadım; yalnızca muhtarın yüzünün kızardığını gördüm. Adam gittikten sonra muhtar, kimseye bir şey söylemeden evine kapandı."
Bu parçanın anlatıcısıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Olayların içinde yer alan ama başkalarının yaşadıklarını dışarıdan izleyen bir kişidir.
B) Karakterlerin bütün düşüncelerini bilen hâkim bir anlatıcıdır.
C) Olayların dışında kalan ve üçüncü kişi ağzından anlatan bir gözlemcidir.
D) Muhtarın neden kızardığını okura açıklamaktadır.
E) Olayların merkezindeki başkarakterdir.

26 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde anlatıcı, karakterin **geleceği hakkında** bilgi vermektedir?

A) Kerem sabah erkenden kalkıp pencereyi açtı.
B) Kerem çocukken bu sokakta top oynardı.
C) Kerem, arkadaşının neden gelmediğini merak ediyordu.
D) Kerem o gün aldığı kararın bütün hayatını değiştireceğinden habersizdi.
E) Kerem çantasını alıp kapıdan çıktı.

27 Bir hikâyede anlatıcı
I. "Babamın neden sustuğunu anlamamıştım."
II. "Babası, oğluna gerçeği söylemenin zamanının gelmediğini düşünüyordu."
III. "Adam masaya bir zarf bıraktı ve çıktı."
cümlelerini kurmuştur.
Bu cümlelerde sırasıyla hangi bakış açıları kullanılmıştır?

A) Kahraman – Hâkim – Gözlemci
B) Hâkim – Kahraman – Gözlemci
C) Gözlemci – Hâkim – Kahraman
D) Kahraman – Gözlemci – Hâkim
E) Hâkim – Gözlemci – Kahraman

28 Gözlemci bakış açısıyla yazılmış bir hikâyede okur, karakterin öfkelendiğini aşağıdakilerin hangisinden **anlayabilir**?

A) Anlatıcının "Çok öfkelenmişti." diye açıklamasından
B) Karakterin kapıyı sertçe çarpıp çıkmasından
C) Karakterin iç sesinin aktarılmasından
D) Anlatıcının karakterin geçmişini anlatmasından
E) Anlatıcının öfkenin nedenini yorumlamasından

29 "Anneannem o kış hastalanmıştı. Bir gece odasının önünden geçerken onun eski bir fotoğrafa bakarak ağladığını gördüm. Fotoğraftaki kişinin kim olduğunu ona hiç soramadım."
Bu parçayla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Anlatıcı, anneannesinin bütün geçmişini bilmektedir.
B) Parça gözlemci bakış açısıyla, üçüncü kişi ağzından yazılmıştır.
C) Anlatıcı, fotoğraftaki kişiyi okura tanıtmaktadır.
D) Anlatıcı, olayların içindeki bir kişi olduğu için bilgisi sınırlıdır.
E) Parçada hâkim bakış açısı kullanılmıştır.

30 Aşağıdaki durumu **hâkim bakış açısıyla** 3-4 cümlelik bir paragrafta anlatınız.
Durum: Bir çocuk, kaybettiğini sandığı köpeğini parkta bulur.

Takıldığın soruyu işaretle, konu özetine tekrar göz at. Başarılar!
Diğer konuların çalışma kâğıtları ve deneme sınavları: **maarifpdf.com.tr**